కథా నిలయం
శ్రీకాకుళం

అతీతుడు

ఎప్పటిలాగా ఎఱ్ఱనిసంధ్య పడమటిదిక్కున కాలుతూవుండే సమయానికి, యథావిధిగా అచ్యుతరావు ముస్తాబు చేసుకుని వాహ్యాళికి బయలుదేరాడు.

గేటువరకూ వచ్చాక వెనకనుంచి పిలుపు వినబడి తల త్రిప్పి చూశాడు. వంటవాడు పరమేశం చేయెత్తి పిలుస్తూన్న వాడల్లా వినయవిధేయతలతో "ఈ పూటకు ఏం చేయమంటారు బాబూ!" అని ప్రశ్నించాడు.

తను గేటు దాటబోయే సమయం వరకూ యీ సంగతి వంట వాడికి ఎందుచేత గుర్తుకురాదో అర్థంకాదు అచ్యుతరావుకు. విసుక్కుంటూ బదులుచెప్పి బయటకు వచ్చేశాడు.

ఎదురుగా రోజూ జరిగే నితకృత్యం మరొకటి జరుగుతోంది కొంచెం ఎత్తులో.

ఆ ఎదుటింటి మేడమీద ఎడంవైపు గది కిటికీ తలుపులు తెరుచుకున్నాయి. రిటైరయిన గజెటెడ్ ఆఫీసరు పర్వతాల నాయుడు ఆ కిటికీ చువ్వల సందులలోంచి ఒకమూలగా పళ్ళ

మాద్రికేసి చూస్తూ, చుట్టపొగ వదులుతూ తనలో తాను ఆనందం అనుభవిస్తున్నాడు.

ఒకవేళ అచ్యుతరావు ఆగమనాన్ని అతను పసిగట్టినట్లయితే "చూశారా యీ ప్రకృతిసౌందర్యం! ఈ గోరీలవంటి మేడల మీద నుంచి, సిటీలోని యీ కుటిల వాతావరణాన్ని అమాయికంగా మధ్యపరుస్తూన్న మృదువయిన అందం. ఆహా!" అంటాడు.

తనకు చిరాకు కలుగుతుంది.

కాని యిది అప్పుడప్పుడు మాత్రమే జరిగేసంగతే కాబట్టి, యివాళ జరగటం సంభవించక పోగా అచ్యుతరావు సంతోషిస్తూ ఆ వీధిదాటి బజారులోకి వచ్చాడు.

రోడ్డునున్న బురదకు అతడి పంచె అంచు కొంచం తడిసింది. వానవస్తే ఎంత మంచిబట్టలు వేసుకున్నా ఏం లాభం? అయినా యీవూరి రోడ్లు మంచివి కాబట్టి కొంతవరకూ ఫరవాలేదు. అచ్యుతరావుకు రెయిన్‌కోటు వేసుకోవటమంటే అసహ్యం. అది వేసుకున్న వాడు మిలటరీ వాడిలాగా వుంటాడని అతని అభిప్రాయం.

ఈలోగా సైకిలుమీద ఒక యువకుడు తనశక్తి సామర్థ్యాల నుపయోగిస్తూ, వాయువేగంతో వచ్చి, మరీ పుట్‌పాత్ మీద నడిస్తే బురద అంటుతుందన్న భయంతో కొంచం యివతలగా నడుస్తూన్న అచ్యుతరావును యించుమించు గుద్దినంత పనిచేసి, ఒక్కభుజం రాపుడుతో మట్టుకు పోనిచ్చి, ఏమీ జరగనట్లు దూసుకు పోయాడు.

అచ్యుతరావుకు కోపం వచ్చి "వీళ్లని అర్జంటుగాళ్ళని పిలవొచ్చు" ననుకున్నాడు. ఈ మాదిరి యువకులున్న లోకంమీద

తాను చీదరించుకోకుండా ఎలా వూరుకోగలడు? అసలు యిటువంటి అబ్బాయిల్ని చూసుకుని "మా అల్లుడు"అని ఎట్లా గర్వపడుతూ చెప్పుకుంటారో పిల్లల నిచ్చిన మామలు?

క్రమక్రమంగా అతను నడుస్తూన్న కొద్దీ అనుదినం చూడటానికి అలవాటుపడిన కొన్ని క్రియలు జరిగిపోయినాయి. జింకపిల్ల కారున్నయింటిముందు పడుకుని ఆలోచిస్తోంది. తనని యిలా నిర్దయగా కట్టి పడవేసిన మనుషుల్నిగురించి గావును. తన యింట్లో పనిచేసే యాదమ్మ కొడుకు వెంకటి తోటిపిల్లలతో చేరి ఒక సందులో గోలీకాయలు ఆడుతూ తననిచూసి భయంతో మూలకు నక్కాడు. పార్వతి అనే పన్నెండేళ్ళ పిల్ల అతన్ని చూసి నవ్వుతూ సిగ్గుతో లోపలకు పోయింది.

కొన్ని రోజులు క్రితం ఒక ఆదివారంనాడు గావును అ పిల్లను చూశాక "యింకో కొన్ని సంవత్సరాలు పోతే యీ పిల్ల అందానికి పట్టపగ్గాలు వుండవు" అనిపించింది. సరదాగా మాట్లాడాలనిపించింది. ప్రక్కయింటివాళ్ళ నడిగి గులాబీ పూలు తెచ్చుకుంటూన్నట్లుంది. గులాబీపూలంటే తనకూ యిష్టమే.

"అమ్మాయ్! నాకో గులాబీపూ వియ్యవూ?" అని అడిగాడు.

ఆ అమ్మాయి మాట్లాడకుండా ఓ పువ్వు అందిచ్చి తన విశాల నేత్రాలను విప్పి ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ నిలబడ్డది.

"నీ పేరు?"

"పార్వతి"

అచ్యుతరావు "నన్ను పెళ్లి చేసుకుంటావా?"అని అడిగాడు సరదాగా, భుజా లెగురవేసి.

ఒక క్షణం అతని ముఖంవంక తేరిపార చూసి "మా అమ్మతో చెబుతానుండు" అని ఆ అమ్మాయి తుర్రున లోపలకు పరుగెత్తింది.

అచ్యుతరావు సిగ్గుపడి గబగబ ముందుకు సాగి, ఒక నిమిషం గడిచాక వెనుదిరిగి చూశాడు. ఆ పిల్ల ఆశ్చర్యంగా ఓ నడి వయసు స్త్రీతో ఏమిటో చేతులు త్రిప్పుతూ చెబుతోంది. ఆమె చిన్నగా నవ్వుతోంది. తల త్రిప్పేసుకున్నాడు.

తను సాధారణంగా యిలా మాట్లాడడే. ఈ మధురమైన అనుభవంతో అతని శరీరం పులకరించింది. తన వయస్సు ముప్ఫయికూడా దాటుటోంది. కాని....

అప్పటినుంచీ తాను ఎప్పుడు కనుపించినా ఆ పిల్ల తుర్రున లోపలకు పారిపోతుంది. ఇది పరిపాటిఅయింది; తను సిగ్గుతో నవ్వుకోవటం కూడా.

అందంగా, ఒకే క్రమంలో కట్టబడిన క్వార్టర్స్ దాటుతున్నాడు. అవి కట్టబడింది శాసనసభా సభ్యులకోసం. కాని అవి వాళ్ళ బంధువులకూ, స్నేహితులకూ ఆలవాలమైపోయాయి. ఒకచోట సినిమా కంపెనీ కూడా వుంది. అతనికి చప్పున ఒక సత్యం స్ఫురించింది. ఒకడికోసం ఒకడు తంటాలు పడటం యీ జగన్నాటక మాయలీలలో ఒకటి.

"కహాఁజాతే?" అన్నాడు రిక్షవాడు ప్రక్కకువచ్చి రథాన్ని ఆపుతూ.

అచ్యుతరావుకు యిక్కడ చాలారోజులనుంచీ వుంటున్నా ఉర్దూ సరిగ్గా రాదు. కాని అవసరంవస్తే 'నై' అనీ, 'జావ్' అనీ అనగలడు.

ఇప్పుడు ఆగ్రహంతో "నై, జావ్" అన్నాడు.

"బస్ కిరాయివ్వండి సాబ్. దించేస్తా"

ఆ దారిన బస్సు ఏమీ లేకపోయినా వాడలానే అంటాడు. అచ్యుతరావు వినిపించుకోకుండా వెళ్ళిపోసాగాడు.

రిక్షలలో తిరిగే మనుష్యుల్ని చూస్తే అతనికి తెగనిమంట. ఈ

భారతీయులు యితర దేశస్థులు కత్తులతో, ఫోర్కులతో తిండి తింటే దేముడిచ్చిన చేతులుండగా అవన్నీ ఎందుకని ఎగతాళి చేస్తారు.గాని దేముడిచ్చిన కాళ్లు వుండగా ఒక మనిషి తొక్కే బండిలో సిగ్గూ, లజ్జా విడిచి ఎలా కూర్చోగలుగుతారో అనూహ్యం. అబ్బ; ఈ ఊళ్ళో మరీను. అయిదారుగురు గుమికూడి ఒక రిక్షాలో యిరుక్కుంటారు ఒకళ్ళమీద ఒకళ్ళు. ఒకళ్ళక్రింద ఒకళ్ళు. మొన్న యిద్దరాడవాళ్ళ మధ్య ఒక మొగవాడు జాగా లేకుండానే కూర్చోవటం చూసి "ఛీ" అని ఏవగించుకున్నాడు. యువతులు కూర్చునే విధానం చూసితీరాలి. ఈమధ్య ఓ క్రొత్త భంగిమ నేర్చుకున్నారు; ఓ వైపు కటిప్రదేశమూ,రెండోవైపు ఐమూలగా కాళ్ళు వుంచి వయ్యారమనుకుంటూ రిక్షా అంతా ఆక్రమించుకుంటారు.

ఇలా ఆలోచించుకుంటూ సందడిగా, రకరకాల మనుషులతో కూడివున్న ఓ బజారులోనికి వచ్చి పడ్డాడు. ఏక్ సవారీ, దో సవారీ, దువ్వానా,తీన్ అణాలతో మ్రోగిపోతుంది ఆ ప్రదేశం గజిబిజిగా. చచ్చేయిరుకు.

"సుల్తాన్‌బజారు ఎందులకు ప్రసిద్ధిరా?" అని ఓ గురువుగారు శిష్యుల్ని ప్రశ్న వేస్తే.

"సీతాకోక చిలుకలకు" అని జవాబు.

"మరియు?"

"గండుతుమ్మెదలకు"

ఈ లోకంలో కొంతమంది రాజకీయవేత్తలుగా, కొంతమంది సినిమాతారలుగా, కవులుగా, కథకులుగా, చిత్రకారులుగా, మేధాసంపన్నులుగా పైకివస్తారు, కొంతమంది రౌడీలుగా పేరు తెచ్చుకున్న వాళ్లూ వున్నారు. అలానే "సుల్తాన్‌బజారు ఫేమస్" అని

పేరు తెచ్చుకున్నవాళ్ళు అనేకులు. ఓహో! ఈ సృష్టిలో పేరు గలవాళ్లు ఎంతమంది వున్నారు!

అసలు యిది కలగాపులగంగావున్న ప్రదేశం. చార్మినార్ దాటి వెడితే అరేబియాఅన్న భ్రమ కలుగుతుంది. లేక మొగలాయీల నాటి వాతావరణమూ, సంప్రదాయమూ కళ్ళకు కట్టినట్లు కనిపిస్తుంది. మధ్యతరగతి కుటుంబీకులూ, బీదవారూ ఆనందించేందుకు యిక్కడ ఏమీ సాధనంలేదు. మరీ ధనవంతులు యిక్కడ అమెరికా చూస్తారుట. హుస్సేన్‌సాగర్ దాటి జంటనగరంలోకి అడుగుపెడితే మనుషులులేని పాశ్చాత్యదేశాల రోడ్లవంటి రోడ్లు. ఇంకా అందం తరచబోదామని లోపలకుపోతే అసలు నరసంచారమే లేదు. ఇన్ని విభిన్న మనస్తత్వాలతో, రకరకాల కులాల స్వంతపద్ధతులలో, బురఖాలు వేసుకుని యింకా తిరుగుతూన్న రస్తాలలో—ప్రతిచోటా యీనాడు ఎక్కడకు పోయినా తాండవించే నాగరికత కొంతభాగం పంచుకుంది. నాగరికత! అసభ్యకరమైన ఒక అంశాన్ని ధైర్యంతో బాహాటంగా ప్రదర్శించటమేతప్ప నాగరికత మరొకటికాదని అచ్యుతరావు అర్థం చెప్పుకున్నాడు.

నాలుగురోడ్లమధ్య నిలబడివున్న బీట్‌కానిస్టేబిల్ అతనికి తెలిసినవాడు అవటంచేత శాల్యూట్‌చేశాడు. ఎవరికో 'పాన్' అందిస్తూన్న కిల్లీకొట్టు దమ్మిడీలు గౌరవపురస్సరంగా నవ్వాడు. మరుక్షణంలో వీళ్లిద్దరినీ చూసి జాలిచెందటం ప్రారంభించాడు అచ్యుతరావు. పాపం ఏం జీవితాలు వాళ్ళవి? ఆ కానిస్టేబిల్ అదేజాగాలో ఎప్పుడూ నిలబడి వికృతంగా చేతులు అటూ ఇటూ ఆడిస్తూ ఎవరిదారిన వాళ్ళను సాగనంపాలి. చలివేస్తే ఓవర్‌కోటు వేసుకునీ, వానవస్తే గొడుగువేసుకుని ఆ అల్పత్వానికి గురిఅవుతూ ఆ నరకబాధ అనుభవిస్తూ వుండాలి. కిల్లీకొట్టు

దమ్మిడీలుకూడా అంతే. పొద్దుట ఎనిమిదింటికి తెరిచినషాపు రాత్రి పన్నెండింటివరకూ ముయ్యక అలా ఎందరికో ఆకులు చుట్టియిస్తూ, సిగరెట్లు అందిస్తూ, బూతుమాటలు మాట్లాడుతూ దుర్భరజీవితం గడుపుతూంటాడు. పాపం! ఆశ్చర్యం! వాళ్ళ జీవితాలు హేయమైనవని వాళ్లకు తెలియదు. వాళ్ళు ఇతరుల సానుభూతి వక్రమార్గంలో చూరగొంటున్నామనీ వాళ్లకు తెలియదు. వాళ్ళకు ఆత్మవిమర్శనా జ్ఞానంలేదు. వాళ్ళమీద వాళ్ళు జాలిపడరు.

తను!మరితను! తనగురించితనకు తెలిసినంతబాగా ఎవరినిగుంచీ ఎవరికీ తెలియదు. అంతేగాక తనకు యితరులగురించికూడా క్షుణ్ణంగా తెలుసు. ఆ మాదిరి మనుషులు తననుచూసినప్పుడు ఏమనుకుంటారు. ఆయనకు ఒక బాధ్యతలేదు. ఆహాఁ. జీవితమంటే ఆయనదే అనుకొంటారు. ఆఁ అప్పుడు మాత్రం తాము అసూయతో, బాధతో కుళ్ళిపోతారు. అసలు వాళ్లెవరూ వాళ్లని గురించి తెలుసుకునేందుకు ప్రయత్నించరేం? అతను గర్వపడ్డాడు. తనలాగా ఆలోచించడం ఎవరికీచేతకాదు.

తన జీవిత విధానం పట్ల అచ్యుతరావుకు చాలా విశ్వాసమూ, తృప్తీ వున్నాయి,

తాను రిక్షా ఎక్కడు అందరిలాగా.

ఉద్యోగం చేయడు.

హోటళ్ళలోంచి కడుపునిండా మేసి, త్రాగి బయటకు వస్తూన్న అనేకమంది విచిత్ర జీవుల్నీ, మేయటానికి, త్రాగటానికి, లోపలకు పోతూన్న వందలకు వందలు పొరుల్ని అచ్యుతరావు చూశాడు.

అబ్బ! రోత.

హోటళ్ళలో తినేవాళ్ళని బయటనుంచి చూస్తే వాళ్ళంతా ఎవరి దారిన వారు ఎగబడి తింటూన్నట్లు కనిపిస్తుంది. ఎంతమంది తింటారో అంతమంది జనాభాలో కూర్చుని ఒకరు తిన్న పళ్లాలలో ఒకరు తింటారు. కొన్నివేలమంది తృప్తిగా చప్పరించి, వేసిన చెంచాలను పెదవుల మధ్యగా నోటిలోకి పోనిచ్చి, నాలికతో పట్టు చిక్కించుకుని చప్పరిస్తారు. పాకంలో చేసిన తీపి పదార్థాలూ, సాంబారంటారే అదీ తింటున్నప్పుడూ. త్రాగుతున్నప్పుడు చూడాలి. పోనీ ఎవరిదారిన వాళ్లు తిని ఊరుకోక ఒకరి ముఖంవంక ఒకరు తేరిపార చూసుకోవటమూ, వాడింకా చూస్తున్నాడా అని వీడూ, వీడింకా చూస్తున్నాడా అని వాడూ....
ఇలా చీదరించుకోవటంతో తన కసినంతా తీర్చుకుని అక్కడి నుంచి దాటాడు.

తన ప్రవర్తనకు వన్నె తెచ్చే మరోవిషయం: తాను హోటళ్ళ చుట్టూ తిరగడు.

అదే తలుచుకుంటూ, గర్వ పరవశుడౌతూ బస్‌స్టాండ్ దాటి కొంత దూరం పోయేసరికి ఒక సినిమాహాలులో విపరీతంగా జనం త్రొక్కిసలాడుకుంటూ వుండటం, కుమ్మకోవటం దృగ్గోచరమైంది. ఈ రోజే మొదలైన హిందీసినిమా చూడటంకోసం జనం తండోపతండాలుగా వచ్చారు. ఒకడు అక్కడున్న బొమ్మలను చూస్తూ, యిదివరకు పత్రికలో చదివిన కథను గుర్తు తెచ్చుకుంటూ "అప్పుడు వాళ్ళిద్దరూ లవ్‌లో పడ్తారు" అని ప్రక్కవాడికి వివరిస్తున్నాడు. భార్యాభర్తల మోస్తరు వున్న యిద్దరు రిక్షాలోంచి దిగగా మొగవాడు కిల్లీ నములుతూన్న ఆడదాన్ని "నీవిక్కడే నిల్చో"మని చెప్పి తాను లోపలకు పోయి మందలో కలిశాడు. ప్రతి కొత్తసినిమాకీ మొదటి రోజునే హాజరయ్యే ఒక కాలేజి అమ్మాయిని గురించి యిద్దరు అబ్బాయిలు

వ్యాఖ్యానించుకుంటున్నారు. పిల్లల తల్లులు ఎందుకొచ్చామా అని విసుగుకుంటూన్నారేకాని కదలనన్నా కదలరు. ఈ దృశ్యాలన్నీ అచ్యుతరావు చూశాడు. భరించలేక పోయాడు. కదిలి ఆ వాతావరణం దాటి బయటపడ్డాక "అమ్మయ్య" అని హాయిగా ఊపిరి పీల్చుకున్నాడు.

తనకు ఘనత నాపాదించే మరోవిషయం: సినిమాలు ఎప్పుడో గానిచూడడు.

హఠాత్తుగా తనముందు లోకం ఎంత అనిపించింది. ఇంకా ఏమో అనిపించ బోతుండగా ప్రక్కనించి వేగంగా దాటి పోతూన్న రిక్షాలోని ఓ వ్యక్తి "ఏమండోయి అచ్యుతరావు గారూ!" అని పేరు పెట్టి పిలవటం వినిపించింది. అయినా అతను ఆగలేదు. తలత్రిప్పి వెనక్కి చూడకుండా, మామూలుగా నడవసాగాడు. ఆ పిలిచింది ఎవరో తనకు తెలుసు. అతనలా వాహనం మీద, అదోదర్జా అనుకుని కూర్చుని కుశల ప్రశ్నలు వేస్తూండటమూ, తను నిలబడి సమాధానాలు చెబుతూండటమూనా? అచ్యుతరావు బ్రతికివుండగా అటువంటి పొరపాటు పని ఎప్పుడూ చేయడు.

అతనికి ఆనందం కలిగింది. తనలో ఏదో ప్రత్యేకత వుంది. అది ఎవరూ అందుకోలేనిది. తాను దేనినో సాధించాడు.

ముందుకు సాగాడు. ప్రజలంతా ఎక్కడికో పనివున్నట్లుగా గుంపులు గుంపులుగా పోతున్నారు. ఈ ఊర్లో వున్న బ్రహ్మాండమైన విచిత్రం యిది ఒకటి. సాధారణంగా పండగవస్తే కొత్త బట్టలుకట్టు కుంటారు. శుభ్రంగా పలహారాలు చేసుకుతింటారు. సరదాగా వుంటారు. ఇక్కడ అదేమీ కనపడదు. మనుషులంతా రోడ్లమీదకు వచ్చేసి క్యూసిస్టమ్‌లో నడిచినట్లు వరుసగా నడిచి పోతూ వుంటారు మాట్లాడనైనా మాట్లాడుకోకుండా.

"...ఆంధ్రజీవితములో ముఖ్యపాత్ర వహిస్తున్నది."
పెద్దరంగుల గుడ్డమీద గుండ్రని అక్షరాలతో లిఖించబడి వేళ్లాడ గట్టబడి వుంది ఒకచోట.....ముసిముసిగా నవ్వుకున్నాడు. తర్వాత జాలిపడ్డాడు. ఇదంతా ప్రకటనాచాతుర్యం. చాపల్యం. ఆమాటకు వస్తే ఏది ఆంధ్రజీవితములో ముఖ్య పాత్ర వహించటల్లేదు గనుక? "ఆవకాయ".... అతడి పెదవుల మీద కొంటెతనంతో కూడిన చిరునవ్వు చిందులాడింది. కొంటెగా ఆలోచించటంలో కూడా తాను మొనగాడు. ఈమధ్య తనకు తెలిసిన ఓయువకుడు వున్నట్లుండి కోలినాస్ చిరునవ్వులు విరజల్లటం ప్రారంభించాడు. ఒక మిత్రుడిలాంటివాడు యిల్లు కట్టడం ప్రారంభించి పూరికినేజాప్యం చేస్తూంటే "హార్లిక్సు తాగవయ్యా" అని సలహా యిచ్చాడు తను. ప్రతి పత్రికా తప్పని సరిగా చదివే తన ప్రక్కయింటి వాళ్ళ కుర్రాడిని అడిగితే ఏసినిమాతారకు ఏసబ్బు చర్మ సౌందర్యాన్నిస్తుందో, ఏతలనూనె తెల్లజుత్తుని నల్లజుత్తుగామారుస్తుందో, ఏతలనూనెజుత్తునివొత్తుగా పెంచుతుందో, గడగడ వల్లించగలడు.

తన తెలివి తేటలకు మరో నిదర్శనం: ప్రకటనలు చూసి ఎప్పుడూ మోసపోడు.

ఇంతలో "అచ్యుతరావుగారూ" అని ఎవరో పిలిచారు.
అతను ఆగాడు. ఆగినందుకు చిరాకు పడుతున్నట్లుగానే ముఖ భంగిమ ప్రదర్శిస్తూ నిలబడ్డాడు.
రామనాథం అనే నలభయిఏళ్ళ ఆయన ఎవరితోనో మాట్లాడుతున్న వాడల్లా దగ్గరకు వచ్చి "నమస్కారమండీ" అన్నాడు. అచ్యుతరావు తప్పనిసరిగా ప్రతి నమస్కారం చేసి ప్రశ్నార్థకంగా చూశాడు.

ఆయన నవ్వటానికి ప్రయత్నిస్తూ "ఎక్కడిదాకా బయల్దేరారు?" అన్నాడు. అచ్యుతరావుముభావంగాసమాధానంచెప్పాడు. ఆయనఅష్ట కష్టాలుపడుతూ ఏదోఅడగటానికి శాయశక్తులా తంటాలుపడు తున్నాడు. చిరుగుచొక్కాతోనూ, మోకాళ్ళపైకిఎగసినపంచెతోనూ, చెప్పులులేని కాళ్ళతోనూ, మాసినగడ్డంతోనూ, తైలసంస్కారం లేని జుట్టుతోనూ వున్న ఆయన అచ్యుతరావు యింటికి కొద్ది దూరంలోవున్న చిన్న పెంకుటింటిలో నివసిస్తూన్న వ్యక్తి. తడబడుతున్న కంఠంతోనే ప్రస్తావనగా కొన్నిప్రశ్నలు అడగ సాగాడు లాంఛన ప్రాయంగా. అచ్యుతరావు ముఖంలో నిర్ల క్ష్యాన్ని వ్యక్తంచేశాడు. చివరకు ఆయన రెండు చావునవ్వులు నవ్వి వాలిపోతూన్న ముఖాన్ని వాలిపోకుండా వుంచేందుకు ప్రయత్నిస్తూ "ఒకపాతికరూాయలుంటే సర్దుబాటుచేస్తారా. మా అయిదోదానికి చాలా జబ్బుగావుంది" అంటూ నసిగాడు.

అతనుముఖం చిట్లించి "క్షమించండి. నా దగ్గరలేవు" అని మొహ మాటం లేకుండా చెప్పేసి "వస్తాను." అని అక్కడి నుంచి వచ్చేశాడు.

ముఖపరిచయం వున్నంతమాత్రాన డబ్బు అప్పు అడుగుతాడా యీ పెద్దమనిషి? తనమాట సత్తాఎంతో తెలుసుకోవాలి నోరు జారేముందు. అసలు డబ్బు అప్పుయిచ్చే వాళ్ళన్నా పుచ్చుకునే వాళ్ళన్నా తనకు పరమ అసహ్యం. మానవత్వం చంపుకోవ టానికి మరోపేరు-యీ రెండిట్లో ఏదైనా ఒకదానికి.

ఈయనగారికి తొంభయి రూపాయల జీతం. మొదటిభార్య చని పోయేటప్పటికే నలుగురు సంతానం. నోటిలోకి నాలుగువేళ్ళూ పోవు. మరోపెళ్ళి వెలగబెట్టి అయిదోపిల్లను కన్నాడు. ఆభార్యకు టి. బి. మరి డబ్బు చాలమంటే ఏం చాలుతుంది? ఈ మనుషులు

పెళ్ళి విషయంలో యెందుకు యింతబుద్ధిహీనంగా ప్రవర్తి స్తారో అర్ధంకాదు. తనకు కాలుమీద కాలువేసుకుని తినగలిగి నంతఆస్తివుంది.ముప్పయిఏళ్ళు.అయినా యింతవకు పెండ్లిమాట తలపెట్టలేదునిర్విచారంగా రోజులు గడుపుతున్నాడు.
అద్భుతమైన మరోసుగుణం. అందరిలా తను పెళ్ళి చేసుకుని ఆ రొంపిలో, బాదరబందీలో పడలేదు.
ఓహో! తనలో ఎన్నిసుగుణాలు! ఎంతగొప్ప లక్షణాలు!
ఒక దానిని మించింది మరొకటి. ఒకదానికన్న ఉన్నతమైనది మరొకటి.తను యీ ప్రపంచానికి ఒక ఆదర్శప్రాయుడు. తన్ని చూసి ప్రతివాడు అలా నేర్చుకోవాలి.
దేవుడు ఒక అపూర్వవ్యక్తిని సృష్టించి "యితరులు వేలెత్తి చూపటానికి యితనిలో దోషాలేమీ లేకుండా వుండుగాక" అన్నాడు.
అంతే, అతనే అచ్యుతరావై పోయాడు.
సహాయం. మానవులు ఒకరినొకరు సహాయం కోరుతారు. పరి ధులు దాటతారు, ఆశలు పెంచు కుంటారు. ఆశలు త్రెంచు కుంటారు.
మొన్న తనకు వేలువిడిచిన మేనమామ కొడుకునౌతానని చెప్పు కుంటూ ఒకయిరవైఏళ్ళ కుర్రవాడు యింటికి వచ్చాడు.
అతడు ఎవరు? ఈమధ్య దేశంలో ఎక్కడా చెల్లుబడికాని వాళ్ళూ, అణాకానికి పనికిరానివాళ్ళు యీ హైదరాబాద్ నగ రం ఉద్యోగాలువారగబెడుతుందనితంబలుతంబలుగాతరలివచ్చారు. ఎవరో ఒక పరపతిగలవాడిని ఆశ్రయిస్తారు. ఇహ అన్వేషణ సాగించుతారు.
"బావా! ఇక్కడ ఉద్యోగాలు బాగాదొరుకుతాయిటగా." అన్నా డతను ఉషారుగా.

"ఆఁ, దొరికేవాళ్ళకు దొరుకుతూనే వుంటాయి"

"నువ్వేమి ప్యాసయినావు?"

"ఇంటర్మీడియట్ పార్ట్ వన్ పోయింది. నేనిహ దాన్ని కంప్లీట్ చేయదలచలేదు. నువ్వున్నావు గదా అని యిలా బయల్దేరి వచ్చాను. నెలకు ఓ నూటయాభై చాలు బావా. ప్రైవేటు కంపెనీ అయినా పరవాలేదు; ఏమంటావ్?"

తాను మొహమాట పడటం చేతకానివాడు గనుక యిలా నిష్కర్షగా చెప్పేశాడు. "అబ్బాయ్! నూటయాభైచాలా? బలేవాడివే. ఈ దేశంలో అన్ని వూళ్ళలోకంటే యీ వూళ్ళో ఎక్కువగా ఉద్యోగాలు దొరకటల్లేదు, దొరికేవాడికి ఎక్కడైనా దొరుకుతుంది. పైగా యిక్కడ క్రొత్త ప్రభుత్వం వచ్చాక యిదివరకు అర్హతలు చాలకపోయినా ఉద్యోగాల్లోకితీసుకున్నవాళ్ళని వూడబెరికేస్తున్నారు కూడా. నాకు పరపతివుంది నిజమే. కాని యిలా ఉపయోగించలేను. కావాలంటే నువ్వు రెండు నెలలపాటు యీ యింట్లో వుండు. తిను. నీకు చాతనైతే వెదుక్కో. నేనుమాత్రం సాహాయ్యం చేయలేను."

అతని మొహం కందగడ్డలా అయింది. ఆ రాత్రే చెప్పా పెట్టకుండా వెళ్ళిపోయాడు.

సహాయం. వీళ్ళకు ఎందుకు బుద్ధిలేదో, తమ పరిమితి తెలుసుకోకుండా ఒకరిపై ఆధారపడకూడదని. అయినా ఏంజీవులు వీళ్ళు? మామూలుమనిషికి కావలసిన లక్షణాలు వీళ్ళకులేవు. చూడగా తనకుతప్ప మరెవరికీ లేనట్లున్నాయి.

ఈ విశాల ప్రపంచంలో తలకొక రీతిగా బాధపడుతూ యింత లోపభూయిష్ఠంగా అనవరతమూ మనుషులుమగ్గిపోతూ ఎలా జీవిస్తారో విచిత్రం. ప్రకృతిఅనే త్రాసులో తనను ఒకవైపు నిలబెట్టి, రెండవవైపు మానవ లక్షణాలను, మానవునికి పనికివచ్చే

అంశాలను పడవేస్తే బరువు ఎటూ మొగ్గకుండా సరిగ్గా సరి పోతుంది. ఆస్థానే తనను గాక మరెవరినైనా నిలబడితే ఎటు వైపో ఒకవైపు వాలిపోతుంది.

ఇది హేయ ప్రపంచం, కుళ్లు ప్రపంచం, బాధల ప్రపంచం, తప్పుల ప్రపంచం,దోషాయుత ప్రపంచం.
తాను ప్రేక్షకుడు!

ప్రొద్దున్నే లేస్తారు, గడబిడగా కాలకృత్యాలు ముగించుకుం టారు. నోట్లో యింత అన్నం కుక్కుకుంటారు. సైకిళ్ళమీద, సైకిల్ రిక్షాలమీద, గుద్దుకుని,కుమ్ముకుని,సిటీబస్సులమీద ఆఫీసు లకు పరిగెడుతారు. చీవాట్లు తింటారు అధికారులచేత. తప్పు పనులు చేస్తారు. దొంగలెక్కలు వ్రాస్తారు. "డిస్టిల్డ్ వాటర్" యిచ్చి అయిదు రూపాయలు జేబులో వేసుకుంటారు.కేసు గెలి చినా ఓడినా డబ్బు వసులుచేస్తారు.అప్పులకోసం ఎగబడతారు. ఒకరినొకరు పొగుడుకుంటారు. తెగడుకుంటారు. మంచినీళ్ళ నీతితప్పి చరిస్తారు. ఇళ్ళల్లోంచి బయటకు వెళ్ళ గొట్టించు కుంటారు. పంపులదగ్గర యుద్ధాలు చేసుకుంటారు. పనికిరాని పిల్లకాయలకుపిల్లలనుయిచ్చిమురిసిపోతారు.ఈగలతో, దుర్వాస నతో నిండివున్న కొండల్లో దేకుతారు.అతిమధురసన్నివేశంలో కూడా తమఉద్యోగాన్ని,బాధ్యతనూతలపుకుతెచ్చుకుని"అమ్మో" అనికుమిలిపోతారు. రోగాలతో, వేదనలతో అఘోరిస్తారు. చీట్ల పేకలుఆడతారు.డ్యూటీపేరిటనడిరోడ్డుమీదనగుబాటుఅయేపనులు చేస్తూంటారు. పరస్త్రీలకోసం వ్యామోహ పడతారు. తాగుతారు, తందనాలు ఆడుతారు....అబ్బ! దుర్భరం!

బాగా చీకటిపడిపోయింది. క్రమంగా పెద్దపెద్ద వీధుల్లోని దీపాలు తీర్చిదిద్దిన వరసలుగా దూరాన సందుల్లోకి దృగ్గోచర మౌతున్నాయి. అచ్యుతరావు ఒక సందులోంచి నడుస్తున్నాడు.

మనుషుల సందడి అంతగా లేని అమాసచీకటి. సందులో మెల్లగా అడుగులువేస్తూ నడుస్తూ ఒక పెంకుటింటికిటికీ ముందు నడక వేగం మరీ మందంచేసి అటూ ఓరగా చూశాడు.

కిటికీవున్న గదిలో ఓదీపం వెలుగుతోంది. ఇతరులకు స్పష్టంగా కనిపించేటట్లుగా ఓస్త్రీ కూర్చునివుంది అటుకేసి! అచ్యుతరావును చూసిచిన్నగా నవ్వి అవ్యక్తధ్వనితో ఏదో పలికింది. అతను విని పించుకోకుండా తల ప్రక్కకు త్రిప్పుకుని నడిచాడు ఠీవిగా. అతని పెదవులు చిన్నగా హసించాయి.

తాను....తాను అతి నిగ్రహశాలి. స్త్రీజాతిమీద లాలసలేదు. తాను ఎవరికీ దాసోహం అనడు.
తన జన్మ ధన్యమైంది.

ఒక ఫర్లాంగు నడిచాక అచ్యుతరావు ఆగి చుట్టూరా చూశాడు. అంతా చీకటిమయం. ఆ పెద్దవీధుల్లోని దీపాలుకూడా యిక్కడకు కనబడటంలేదు. ఈ ఏకాంతంలోని ప్రశాంతంవల్ల తన నిర్మలత్వానికి బంగారానికి తావి అబ్బినట్లుగావుంది. అసలు సృష్టిలోని రహస్యం యిదే. బాధాపూరిత మనుష్యులమధ్య, పెనుచీకటి పేలికలమధ్య ఎవరూ కాననిచోట హఠాత్తుగా శాంతీ, వెలుగూ వుంటాయి. అది ఆరాతీసి సమీపించగలిగిన వాడు అదృష్టవంతుడు. తానే మేధావి.

అతను నిశ్చింతగా నిట్టూర్చి చుట్టూ మళ్ళాకలయచూశాడు. ఇవి అసహ్యమూ, దరిద్రమూ తాండవించని ధనవంతుల మేడలనీడలు. ఇది సుఖభోగలాలసులైన వ్యక్తుల మలినచరణాలచే తొక్కబడని ఒక మారుమూల ప్రదేశంలోని నిర్జనభూమి. వివిధభోగపరాయణులు నిర్లక్ష్యంగా ప్రవేశించని అడివిలాంటి పట్టణభాగం.

తనకెందుకో యీ జాగా చూస్తేనే ఒక అపూర్వనేస్తాన్ని చూసి నంత అప్యాయతగా వుంటుంది.

ఇక్కడ పచ్చిక లేదుగాని వుంటే విశ్రమించాలని ఉంటుంది, దీనికీ కారణం ఎప్పుడో తెలిసింది? కల్మషయుత, దుఃఖ సమిశ్రిత, అసహ్యభరితమైన అన్ని వీధులు, బజార్లు దాటాక యిహ దీనిపై నరసంచారానికి తావులేదు. అడ్డుగా పెద్దగోడవుంది. ఆ గోడనానుకుని అచ్యుతరావు క్షణంపాటు కనులు మూసుకున్నాడు. ఇది అన్నిటికి అతీతమైనది. ఎవ్వరూ తన అంతస్తు స్పృశించలేనిది.

ఇహచాలు. ఇదే అతని "పెర్మనెన్స్" అతను వెనక్కి తిరిగాడు. ఒక అవ్యక్త ప్రబోధనతో మనసంతా మగతనిండి, నేత్రాలు ఉజ్వలంగా ప్రకాశిస్తున్నాయి.

తాను అతీతుడు. కోర్కెలను, మానవ బలహీనతలను అవలీలగా అతిక్రమించినవాడు.

వందగజాలు గడిచాయి, అక్కడ ఒకస్ట్రీట్ లైటు వుంది. ఎడమవైపుసందు మలుపు తిరిగి ఓ వ్యక్తి నడిచివస్తూ అచ్యుతరావుకు అక్కడ కనిపించాడు. సరిగ్గా దానివెల్తురులోకి వచ్చేసరికి ఆ వ్యక్తి తనలోతను ఏదో మాట్లాడుకుంటున్నాడు. గాలిలో చేతులు తిప్పుతున్నాడు. తీవ్రంగా గొణుక్కుంటున్నాడు. పైగా ఆపనివల్ల ఏదో ఆనందం అనుభవిస్తున్నట్లుగా గోచరిస్తున్నాడు.

"ఆత్మారావు! ఏలోకంలో విహరిస్తున్నావ్!" అంటూ అచ్యుతరావు అతన్ని ఎగతాళిచేస్తూ ఆపాడు.

అతను ఉలుకుపడి, యితనివంక తేరిపారచూసి "నువ్వా?" అన్నాడు.

"నేనే యిలా ఎక్కడికి?"
అతను ఆశ్చర్యపడి "అవును నేను యిలా ఎందుకువచ్చాను? ఉత్తర్‌ఘట్టీకి బయల్దేరాను" అన్నాడు.
అచ్యుతరావు అతన్నిచూసి జాలిచెందాడు. "నువ్వీ అలవాటు మానుకోవాలోయ్"
"ఏ అలవాటు?"
"నీకు ఏవో బాధలు, ఆవేదనలు వున్నాయని నాకు తెలుసు. కాని వాటినుంచి విముక్తుడివి కావటానికి ప్రయత్నించాలి. అనుక్షణం ఆలోచిస్తూ, తనలోతను మాట్లాడుకుంటూ, చేతుల్ని గాలిలో త్రిప్పుతూ సతమతమయే ఒకమనిషి వున్నాడంటే నాకు నవ్వొస్తోంది. నీ జీవితం, ప్రవర్తన యితరులకు ఎంత హాస్యాస్పదం! నీలాంటివాళ్ళు ఎలా బ్రతుకుతారో నాకర్థంకాదు. ఆశ్చర్యంగా వుంటుంది."
"నాలాంటివాళ్ళు ఎలా బ్రతుకుతారో నీకు ఆశ్చర్యంగా వుంటుందా? అవును మీరు నార్మల్ మనుషులు కానందుకు. అవివేకాలకు లోనవుతున్నందుకు"
ఆత్మారావుకళ్లు ఒక్కసారిగా ఎర్రబడ్డాయి. "అచ్యుతరావ్!" అన్నాడు, "ఇతరుల లెవరికీ లేని ప్రత్యేకత నీలో ఏదోవుందని నీవు చాలాకాలంగా అనుకున్నట్లు నాకు తెలుసు. నాలాంటి వాళ్ళంటే ఏదో చులకనభావంతో మిడిసిపడుతున్నావని నీ మాటలవల్ల నే ననేకసార్లు గ్రహించాను. జీవితంతో పోరాటం చేసేవాడిని చూస్తే బాధ్యత, బరువు తెలియని నీలాంటివాడికి ఈ కబురు చాలాకాలంగా చెబుదామనుకునికూడా మామూలు మనిషిని కాబట్టి "ఎందుకులే" అని వుపేక్షిస్తూ వూరుకున్నాను. నన్ను చూస్తుంటే నీ కాశ్చర్యంగా వుందా? పాపం. నిన్నుచూస్తూంటే మా అందరికీ ఎంత ఆశ్చర్యంగా వుంటుందో, మేమంతా ఎంత

వెక్కిరించుతుంటారో నీకు తెలియదు. ఎలా తెలుస్తుంది? నువ్వెప్పుడూ లోకులనిగురించి ఆలోచించటమేగాని, నీగురించి లోకులు ఏమనుకుంటున్నారో ఎప్పుడైనా వింటేనా? ఇహ మీదట ఆ సావకాశం కలిగించుకో. కాస్త నీగురించి ప్రజ లేమనుకుంటున్నారోకూడా విను. నీకేమైనా బోధపడుతుంది" అని యిహ అక్కడ ఆగకుండా వెనక్కి తిరిగి గబగబ వెళ్ళి పోయాడు.

అచ్యుతరావు నివ్వెరపోయాడు? ఇదేమిటిది? ఈఆత్మారావు వచ్చి విచిత్ర విషయాలు చెప్పిపోయాడు. తన తీర్మానం, దృఢ విశ్వాసం అవన్నీ పటాపంచలు చేశాడేం? అబ్బే! యివి నమ్మ శక్యంగాలేవు. కాని యీ మూర్ఖుడు చాలా ఆవేశంతో పలికి పోయాడు. చూడాలి.

అసలు అతనికి తనమాటలకు ఎదురుజవాబు చెప్పగలిగే సామర్థ్యం వుంటుందని అనుకోలేదు. అలా చేయటమేగాక దబాయించాడు.

అతను మెల్లిగా ఆ కిటికీని సమీపించాడు. ఓరగా చూశాడు. ఆ స్త్రీ యింకా అలానే కూర్చుని బయటకు చూస్తోంది. మళ్ళా అవ్యక్తధ్వనితో ఏదో అంది.

అచ్యుతరావు మందంగా సాగాడు. సంతృప్తి పడబోయాడు. తను, తన నిగ్రహం....ఓహో! కాని ఆత్మారావు అన్నమాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి....ఆమె ఏమిటో అంటున్నట్లుగావుంది. ఆల కించాలి. అతను ఊపిరి బిగించాడు అమె చాలా నిరసనగా, హేయమైన భాషలో....చాలు....అతను విన్నాడు.

అచ్యుతరావుకు తల తిరిగింది. తనేనా భూమ్మీద యింతమాట పడింది. ఆమెకేమైనా మతిపోయిందా? తన నిర్లక్ష్యానికి, నిగ్ర హానికి ఎటువంటి అర్థం తీసి పరిహాసించింది? పైగా పెద్ద

శబ్దంతో కిటికీ తలుపులు మూసుకుంది.

ఛీ! ఎంతమాట అన్నాడు! ఈ స్త్రీకి కొంచమైనా బుద్ధిలేదు. కాని....!

ఆత్మారావు చెప్పిన మాటలు? తనగురించి లోకంలో కొందరు యిట్లాకూడా అనుకుంటున్నారా?

తడబడటం కొత్తగా అలవర్చుకున్న అడుగులతో ముందుకు సాగాడు.

చీకట్లో యిద్దరు మనుష్యులు ఎదురుగా వచ్చారు. ఇతన్ని ఎగాదిగా చూసి ప్రక్కకు తప్పుకుని గుసగుసలు చెప్పుకున్నారు. అచ్యుతరావు వీనులకు ఆ గుసగుసలు యీవిధంగా సోకాయి. ఎన్నడూ విననంత శ్రద్ధగా వినటంచేత.

"వీడిపేరే అచ్యుతరావంటే, పిల్లికి బిచ్చంకూడా వేయడు.... చస్తే ఒకడికి సహాయం చేయడు...."

ఈ యిద్దరికికూడా మతులు పోయినట్లున్నాయి. లేకపోతే అట్లా ఎందుకు చెప్పుకుంటారు?

అతని మనసు సందిగ్ధమైంది. ఉద్విగ్నమైంది. "పాపం వీళ్ళు అమాయకులు" అనుకున్నాడు. ఆత్మారావు చెప్పిన మాటలు గుర్తుకువచ్చాయి. దుర్మార్గుడు నిజం చెప్పాడేమిటి కొంపతీసి! అచ్యుతరావుకు కొద్దిగా శరీరం చమర్చింది. బాధపడ్డాడు:

కాని ఈ విధంగా బాధపడటమారంభించటానికిది ప్రథమం. బయటి ప్రపంచంనుంచి చీకటి ఆ విషయాన్ని దాచింది.

మెల్లగా విశాలమైన వీధుల్లోంచి నడవసాగాడు. నడకలో కొద్దిగా ఠీవి తప్పింది. తనని రాసుకుపోతూన్న ప్రతివాడూ తనగురించి ఏమైనా చెప్పుకుంటున్నాడేమోనని చెవులురిక్కించి వినసాగాడు. తాపత్రయ పడుతున్నాడు. ఆశాభంగం చెందుతున్నాడు. మళ్ళా ఏదో గండం తప్పిందికదా అన్న అవ్యక్తపు సంతోషం!

పాడు పాడు కార్లతో, పిచ్చి పిచ్చి సైకిళ్ళతో, చెత్తచెత్త రిక్షాలతో, వెర్రిమొర్రి మనుషులతో నిండివున్న బజార్లలోపడి వెనక్కి నడిచివస్తున్నాడు అతీతుడు అచ్యుతరావు.

సినిమాహాలు సమీపించాడు. ఇందాకటి సందడి తగ్గినా సెకండు షోకోసం అప్పుడే కొంతమంది జనం పడిగాపులుపడి కాచుకు కూర్చున్నారు

అచ్యుతరావుకు కాళ్లు వణికాయి.

వాళ్లంతా తనని చూసి నవ్వుతున్నట్లు అనిపించింది. వెక్కిరిస్తున్నారేమో! ఆత్మరావుమాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి. చెవులు రిక్కించి వినాలి. క్షణంలో మారిన తన మనసులో సాధన చెయ్యాలి.

"వాడు వున్నాడే వాడు, అచ్యుతరావు, చస్తే సినిమాలు చూడడు. ఒక్క సినిమాపాట రాదు. ఒక్క సినిమాస్టార్ పేరు తెలియదు. చవట."

అబ్బే! ఇది కేవలం తనభ్రమ. ఎవరూ యీమాటలు అనటం లేదు. తను అపోహపడుతున్నాడు, అక్కడున్న వాళ్ళలో ఒక్కడికి తను తెలియదు.

కాఫీ హోటళ్ళలో జనం యింకా ఎగబడి ఉంటున్నారు. అస్త వ్యస్తంగా వున్నారు. తలత్రిప్పి హోటల్ ప్రొప్రయిటర్ ముఖం వంక చూశాడు. అదేసమయానికి అతనూ యితనివంక చూశాడు.

అచ్యుతరావు ఆచూపు భరించలేకపోయాడు. తల ప్రక్కకి త్రిప్పేసుకున్నాడు! ఆ చూపు ఎంత ఎకసెక్కంగావుంది; వాళ్ళంతా చూడు ఎలా తింటున్నారో!ఎంత సరదాగా వున్నారో. నువ్వో? వాట్టి దేబ్యానివి. అన్నట్లుగావుంది.

అబ్బే లేదు. లేదు. అతని చూపులో అట్లాంటి భావంలేదు.

కథా నిలయం
శ్రీకాకుళం

కేవలం భ్రమ. భ్రమ. అనుకున్నాడు.
"అబ్బే కాదు. నిజమే" అనుకున్నాడు.
"అబ్బే అసలు వాడికీనాకూ ఏం సంబంధం. నేనెవరో వాడికి తెలియనే తెలియందే" అనుకున్నాడు.
అచ్యుతరావుకు హఠాత్తుగా మనస్సు ఎదురుతిరిగింది.
"ఛీ నేనెందు కింత హీనంగా ఆలోచిస్తున్నాను? నేనెక్కడ? వాళ్లు ఎక్కడ? నాస్వభావం ఎక్కడ? వాళ్ళస్వభావం ఎక్కడ?" అని సమర్థించుకో ప్రయత్నించాడు.
సమర్థన సమర్థనలాగే వుంది. మాటనుంచి మాటలు ప్రతిధ్వనించినట్లు "నా స్వభావం ఎక్కడ వాళ్ళస్వభావం ఎక్కడ?" అని మళ్ళీ వికృతంగా ఆలోచన స్పందించింది.
ఆ తాకిడికి అతను పూర్తిగా అప్రతిభుడయిపోయాడు. "నన్ను నేను ఎంతచులకన చేసుకుంటున్నాను? ఆ మూర్ఖుడి మాటలు సాంకేతికంగా పనిచేస్తున్నాయంతే. ఇదంతా కేవలం భ్రాంతి. నేను ఆదర్శప్రాయుడ్ని" అని తనకితాను విన్నవించుకున్నాడు.
పోలీసువాడు పని రద్దీ తగ్గటంతో దమ్మిడీలు దుకాణందగ్గరకు పోయి నిల్చుని ఆకులునముల్తూ కబుర్లు చెబుతున్నాడు. సమీపంగా వస్తూన్న అచ్యుతరావుని యిద్దరూ చూశారు. గౌరవంగా చేతులు దించారు.

అచ్యుతరావుకి భయంవేసింది. కనీసం వీళ్ళకు అయినా మంచి అభిప్రాయం వుందా?

ఆత్మారావుమాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి. శరీరమంతా నీరసం క్రమ్మింది. ఇందాకటిదంతా భ్రాంతిఅన్న సందేహం సడలిపోసాగింది. అసలు తనగురించి వీళ్లేదో చెప్పుకుంటారని ఎందుకనుమానించాలి?....ఎందు కనుమానించకూడదు? వీళ్లు తనని గురించి ఎందుకు చెప్పుకుంటారు? ఎందుకు చెప్పుకోకూడదు?

తాను వినకూడదు. ... వినాలి.

కాని పాముచెవులు పెట్టుకుని వినక తప్పలేదు.

"అదికాదు దమ్మిడీలూ! ఈయన జీవితం ఏమిటంట? సాయంత్రం అలా వస్తాడు. రాత్రికి యింటికి వెడతాడు? ఒకస్నేహం, జల్సా. కుషీ ఏమీలేదు. డబ్బుండి చేసేదేమిటంట? విడ్డూరం మనిషిలా వున్నాడు."

"ఎవరిపిచ్చి వారి కానందం?"

ఈనాడు తన శ్రవణకుహరం ఏం పాపం చేసుకుంది, అతనికి ముచ్చెమటలు పోశాయి. తాను ఎవరినిగురించి నిరంతరం జాలి చెందుతున్నాడో వారి దృష్టిలో తాను హాస్యాస్పదమైన పాత్ర అయ్యాడు. ఈలోకంఅంతా తనను యింత కించపరుస్తూ ఆలోచిస్తుందా?

ఏతలనూనె ఏపనిచేస్తుందో గడగడ చెప్పే ప్రక్కయింటివాళ్ళ అబ్బాయీ, పని మనిషి యాదమ్మకొడుకు వెంకటీ, జింకపిల్లా, వంటవాడూ పరమేశం వీళ్ళంతా ఆకస్మికంగా ఒక ఉన్నత స్థానం ఆక్రమించుకుని, అతని హృదయంలో చోటుచేసుకుని బిగ్గరగా నవ్వుతున్నారు. తన ఠీవి, దర్జా, అంతస్థు, ఊహలు విరిగిపోయినాయి. బూడిదలో కలిసిపోయినాయి. అతనికి పార్వతి గుర్తువచ్చింది.

ఆపిల్ల తననుసూసి నవ్వుతుంది. కాని వెక్కిరిస్తూ నవ్వదు. అది కొంటితనం గలనవ్వే.ఆకొంటెతనంలోఎంతహాయివుంది. అది అనుభవించినవాడు ధన్యతముడు. ఆమె ఇంటికేసి ఆశగా చూశాడు. నిట్టూర్పు విడిచాడు. ఇంటి తలుపులు వేసివున్నాయి. ముందు విచారం ఆవరించబోయింది. కాని వెనువెంటనే "హమ్మయ్య" బ్రతికాను అనుకున్నాడు.

తన పరిస్థితి యిప్పుడు ఎంత హృదయవిదారకంగా వుంది.

వచ్చేదారికీ, వెళ్ళేదారికీ యీరోజు ఎంతవార కనుక్కోగలిగాడు
"కహ జాతేసాబ్" అన్నాడు రిక్షావాడు ప్రక్కగావచ్చి రథాన్ని ఆపుతూ. వీడు సాధారణంగా ఎప్పుడూ అడుగుతుండేవాడే. వీడి యిల్లు యీ దరిదాపుల్లోనే ఎక్కడో వుండివుండాలి.
"అక్కర్లేదు" అన్నాడు కోపంగా తెలుగులో.
"ఏమయ్యవయ్య అయ్యవు! ఒక్కనాడైనా రిక్షా ఎక్కినపాపాన పోతివిగాదు. డబ్బంతా మూటగడుతువుగానిలే" అని రిక్షావాడు గబగబ త్రొక్కుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు.
అచ్యుతరావు నిర్విణ్ణుడైపోయాడు. ఈసారి వినాలని అనుకో కుండా ఈమాటలు విన్నాడు. దుర్మార్గుడు దాటిపోయాడు. ఒక మనిషిని ఒకమనిషి గొడ్డులా లాగడం, రిక్షా యెక్కకుండా వుండటంలోతన ఆశయం!
ఒక యింటి ముందుకువచ్చాడు. ఆయింటి అరుగుమీద అయి దారుగురుమ నుషులు కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. ఇతను రావ టం కనిపెట్టి వాళ్లంతా మాటలు కట్టిపెట్టారు. అచ్యుతరావుకు యీ యిల్లు ఎవరిదో తెలుసు. వాళ్లంతా తననిచూసి మాటలు ఆపేశారు. అతని గుండె గబగబ కొట్టుకుంది. వీళ్ళు తనను గురించి యేమనుకుంటారో వినాలి. కాళ్ళు నేలమీద నెమ్మదిగా వాణుకుతున్నాయి. అరుగు దాటుతూ సర్వధ్యానమూ అటే కేంద్రీకరించాడు.
"పోతున్నాడే మనవాడు"
"పోనిద్దూ వాడూ ఒక మనిషేనా?"
"అవునుగాని ఏమిటి వాడి వుద్దేశం. ఇలా మిగలబెట్టుకొని జీవి తంలో ఏం సాధిద్దామని?"
"ముప్ఫయి ఏళ్ళు దాటాయి. యింకా పెళ్ళిపెడాకులూ లేకుండా...."

"పెళ్ళెందుకు? ఊరుందిగా. రోజూ చార్మీనార్ వైపు పోయొస్తుంటాడులే"

"అయినా కొండంత ఆస్తి వున్నప్పుడు పెళ్ళిచేసుకుని కులాసాగా వుండాలికానీ యిదేం బుద్ధులయ్యా, పెళ్ళయితే యీపాటికి నలుగురు బిడ్డల తండ్రి అయివుండేవాడు."

"ఇప్పుడుఎంతమంది బిడ్డల తండ్రయాడో?"

అంతా నవ్వారు బిగ్గరగా. దూరంనుంచి ఇంకా ఏవోమాటలు అస్పష్టంగా వినిపిస్తున్నాయి. అచ్యుతరావు శరీరం తూలింది. కష్టమ్మీద కాళ్ళు స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకుని నడవసాగాడు.

అయిదు బిడ్డలని కని పోషించలేక సతమత మవుతూన్న రామనాథం, పెళ్ళాం జబ్బు నయం చేయలేక రోగం ముదరబెడుతూన్న అర్భకుడు రామనాథం. ఈ రాత్రి తను పెళ్ళి చేసుకోలేదని పరిహసించాడు. ఎన్నిరాత్రులనుంచీ పరిహసిస్తున్నాడో, ఇవాళ తను విన్నాడు.

ఒక స్ట్రీట్ లైటు వెల్తురులోకి వచ్చాక తనవేపు సాధ్యమయినంతవరకూ చూసుకున్నాడు. తానీ వయస్సులో పెళ్ళిచేసుకోలేదని వాళ్ళకు ఆశ్చర్యమైంది.

హఠాత్తుగా హృదయక్షేత్రంలో సంకులసమరం చెలరేగింది. కాదు.... అది సంకులసమరం కాదు. ఒక భయంకర విషాద సన్నివేశం. తనకెవరో వీడ్కోలు యిస్తున్నారు.

వేలమంది యువకులున్న ఒక సభలో అధ్యక్షుడయిన యువకుడు లేచి "ఇవాళ ఎంత విచారకరమైన రోజు! ఇన్నాళ్ళబట్టి అచ్యుతరావుగారు కూడా మనలాంటి యువకాగ్రేసరులు. నేటినుంచీ వారు మననుంచి దూరమై పోతున్నారు. యువక ప్రపంచంనుంచి వృద్ధ ప్రపంచలోకి అడుగు పెడుతున్నారు. వీరు యువకులుగా వుండి మన అందరిలాగే విచ్చలవిడిగా ప్రవర్తిం

చకుండా, బ్యాలెన్సు తప్పి సంచరించకుండా జరలోకి ఒక్క సారిగా వెళ్లిపోతున్నారు. వారి వీడ్కోలు నిమిత్తం ఏర్పాటు చేయబడిన యీ సభకు అధ్యక్షుడుగా...."

అచ్యుతరావుకు భయంవేసింది. తాను పెద్దవాడై పోతున్నాడు, ముసలివాడై పోతాడు. సాధించింది ఏమీలేదు. పెడదారినపడ్డాడు. ఘనుడినని తలపోశాడు. అసమర్థుడననీ, అవ్యక్తుడిననీ నిరూపించుకున్నాడు. తాను ఎందుకూ పనికిరాడు. ఇంతవరకూ జీవిత కాలమంతా వృథాచేశాడు. చివరకు అందరకూ హాస్యాస్పదమయిన పాత్ర అయాడు. ఆత్మారావు తనకు కనువిప్పు కలిగించాడు. ఇంతవరకూ అందరినిగురించీ ఆలోచిస్తూ, "వీళ్ళంతా ఎట్లా బ్రతుకుతూన్నారా?" అని ఆశ్చర్యం చెందాడు. తనని గురించి వాళ్ళంతా వేలెత్తి చూపిస్తున్నారనీ, పదిమందీ కలుసుకుని కూడా చెప్పుకునేందుకు తనలో చెప్పలేనన్ని లోపాలున్నాయనీ గుర్తించాడు ఇప్పుడు. ఇంతమంది నోటిలో పడిన ఈ జీవితభారం ఎలా మోయటం?

తాను అతీతుడ ననుకున్నాడు. అందరికన్నా మిన్న అనుకున్నాడు. కాని కాదు. తనకెవరూ చిల్లిగవ్వకూడా ఇవ్వటంలేదు. మూసివున్న గేటుతలుపులు తెరుస్తూంటే చేతులు వణుకుతున్నాయి. తాను అతీతుడు కాదు. కానేకాదు.

ఇంతలో మెరుపులా ఓఆలోచన తాకింది. ఒక్కసారిగా ఒళ్లంతా ఝల్లుమంది. గేటు కిర్రుమంది. తాను అతీతుడే. ముమ్మాటికీ అతీతుడే!